

Köhler, Piotr

Z dziejów Polskiego Towarzystwa Botanicznego (Krakowskie Towarzystwo Botaniczne 1922 r.)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 40/3, 145-164

1995

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z DZIEJÓW POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO (KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE, 1922)

Polskie Towarzystwo Botaniczne doczekało się z okazji swego 50-lecia opracowania monograficznego¹. W rozdziale poświęconym dziejom Towarzystwa w okresie międzywojennym czytamy, że „z inicjatywy czołowych [...] botaników, jak Emil Godlewski (sen.), Kazimierz Bassalik, Bolesław Hryniewiecki, Seweryn Krzemieniewski, Władysław Szafer i Zygmunt Wóycicki, odbył się w dniach 9 i 10 kwietnia 1922 roku zjazd botaniczny w Warszawie, na którym postanowiono powołać do życia Polskie Towarzystwo Botaniczne (PTB). Na siedzibę naczelną jego władz wyznaczono Warszawę, oddziały zaś miały powstać w Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Warszawie i Wilnie”². W rozdziale poświęconym Oddziałowi Krakowskiemu PTB czytamy natomiast, że „statut nowo założonego w Warszawie w [kwietniu] 1922 roku Polskiego Towarzystwa Botanicznego (PTB) przewidywał zorganizowanie oddziałów lokalnych w miastach prowincjonalnych, przede wszystkim uniwersyteckich. Z tej możliwości skorzystał ośrodek botaniczny w Krakowie uruchamiając w lutym [podkreślenie moje – P.K.] 1922 roku Oddział Krakowski PTB”³. Czy możliwe jest, by mógł powstać Oddział nie istniejącego Towarzystwa na podstawie statutu, który dopiero za dwa miesiące miał zostać przyjęty? Tłumaczy się to wprawdzie „nadaniem nowego szyldu i ujęciem w ramy bardziej formalne i legalne instytucji działającej już 10 lat, od 1912 roku. Tą instytucją były konwersatoria botaniczne [...]”⁴. Jednakże stwierdzenie to, zawierając błąd logiczny, niczego nie tłumaczy⁵.

Nowe światło na początki PTB i Oddziału Krakowskiego rzucają przekazane w 1993 roku do Muzeum Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego przez Bibliotekę Instytutów Botaniki UJ i PAN materiały archiwalne⁶. Jest to

księga (24 x 35 cm) z wytłoczonym złotymi literami (na czerwonym polu) tytułem: *Aktas P.T.B. Oddziału Krak. 1920–1936* zawierająca rękopisy, maszynopisy i druki ulotne z tych lat. Dokumenty te dotyczą m.in. Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego, Oddziału Krakowskiego PTB, Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw ochrony przyrody, sprawy dr Władysława Kudelki⁷, projekty statutów Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego i PTB.

GENEZA PTB

W świetle tych dokumentów geneza PTB przedstawia się następująco. W dniach 7–10 kwietnia 1920 r. odbywał się w Warszawie Zjazd Nauki Polskiej. Obecni na nim botanicy podjęli pomysł utworzenia Polskiego Towarzystwa Botanicznego i 10 kwietnia 1920 r. wybrali jego komitet organizacyjny. Komitet ten tworzyli: Kazimierz Bassalik (1879–1960), Seweryn Dziubałtowski (1883–1944), Emil Godlewski (1847–1930), Bolesław Hryniewiecki (1875–1963), Seweryn Krzemieniewski (1871–1945)⁸, Stanisław Kulczyński (1895–1975), Bronisław Niklewski (1879–1961)⁹, Józef Rostafiński (1850–1928), Władysław Szafer (1886–1970), Józef Trzebiński (1867–1941), Władysław Vorbrodt (1883–1940), Piotr Wiśniewski (1884–1971) i Zygmunt Wóycicki (1871–1941). Nad projektem statutu oraz pisma, które byłoby organem Towarzystwa, mieli pracować K. Bassalik i B. Hryniewiecki. Prace nad statutem z powodu trwającej wtedy wojny polsko-bolszewickiej nie zostały prawdopodobnie rozpoczęte, skoro uczestnicy konwersatorium botanicznego (20 osób) zebrani w Instytucie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniu 17 lutego 1921 roku wystosowali pismo do K. Bassalika i B. Hryniewieckiego [na zachowanej kopii brak adresata] z prośbą o jak najszybsze przystąpienie do pracy nad nim. Po pół roku projekt był już gotowy i w sierpniu 1921 r. rozesłano go do członków-założycieli (projekt nie zachował się). Brak innych dokumentów z tego roku sprawia, że nie ma całkowitej pewności, co do dalszego przebiegu wydarzeń, można je jednak odtworzyć na podstawie informacji zawartych w zachowanej korespondencji¹⁰ oraz protokołach konwersatoriów¹¹.

KRAKOWSKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE

Brak postępów w pracach zmierzających do utworzenia PTB sprawił, że W. Szafer, będąc jednym z członków komitetu organizacyjnego Towarzystwa, przejął inicjatywę w swoje ręce. W styczniu 1922 r. opracował projekt Statutu Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego (używano również nazwy: Towarzystwo Botaniczne w Krakowie), a pod koniec tego miesiąca rozesłał zaproszenia do botaników z całej Polski do wzięcia udziału w zebraniu organizacyjnym

Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego. Zebranie to odbyło się 9 lutego 1922 r., uczestniczyło w nim 20 osób¹². Zebranie miało następujący przebieg. W. Szafer przedstawił historię starań o utworzenie Towarzystwa. J. Rostafiński zaprotestował w imieniu Polskiej Akademii Umiejętności przeciwko zakładaniu Towarzystwa¹³, po czym wywiązała się dyskusja, której uczestnicy dali wyraz braku zaufania i wiary w możliwość zorganizowania PTB przez komitet organizacyjny powołany w Warszawie w 1920 r. Następnie omawiano projekt Statutu i pisma Towarzystwa, a W. Szafer ustalił, że jego posiedzenia będą odbywały się łącznie z konwersatoriami Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dokonano również wyboru Wydziału (czyli władz Towarzystwa).

Według Statutu zarząd Towarzystwa składał się z prezesa, wiceprezesa, sekretarza, skarbnika i redaktora wydawnictw Towarzystwa, którzy tworzyli jego Wydział. Prezesem został W. Szafer, wiceprezesem – Kazimierz Rouppert (1885–1963), sekretarzem – S. Kulczyński, skarbnikiem – Kazimierz Piech (1893–1944), redaktorem wydawnictw – Dezydery Szymkiewicz (1885–1948), ponadto Ignacy Król (1874–1951), Stanisław Sokołowski (1865–1942) i jeszcze jedna osoba o nieustalonym nazwisku – może jako zastępcy? Wydział powinien był odbywać posiedzenia jeden raz w miesiący – w każdy pierwszy poniedziałek. Towarzystwo miało następujące rodzaje zebrań: naukowe, administracyjne, Walne Zebranie Zwyczajne i Nadzwyczajne. Z zachowanych dokumentów wynika, że do Towarzystwa zgłosiło akces co najmniej 36 osób.

Do kwietnia 1922 r. odbyło się 7 zebrań naukowych:

- 16. II – referaty: B. P a w ł o w s k i e g o o pracy J. Braun-Blanqueta *Caevennes* i R ü b l a *Entwicklung der Pflanzensoziologie*, 3 komunikaty; obecnych 18 osób.
- [brak daty prawdopodobnie 23. II] – referat S. K u l c z y ń s k i e g o *O znaczeniu pomiarów Jacquarda dla morfologii zbiorowisk* i Anieli K o z ł o w s k i e j (1898–1981) *Uphaf: O wytrzymałości kaktusów na zimno*; komunikaty: Jan W ł o d e k – *Fotografia liścia na papierze czułym* i *Pismo botaniczne w Krakowie*; obecnych 21 osób.
- 2. III – referat Michała K o r c z e w s k i e g o (1889–1954) *Prawo minimum*; obecnych 20 osób.
- 9. III – referat Anny B o b r o w n i c k i e j *O defenolizacji w glebie*; obecnych 22 osoby.
- 23. III – referat D. S z y m k i e w i c z a *Studia biometryczne nad Seneciami*; komunikat W. S z a f e r a *Los cisów w Jasieniu*; obecnych 15 osób.
- 30. III – referat Edmunda Z a ł ę s k i e g o *Biometryczne obserwacje nad [...]*rem [wyraz nieczytelny] *jaskrowatym* i M. K o r c z e w s k i e g o *Krytyka [...]* [3 wyrazy nieczytelne]; obecnych 15 osób.
- 6. IV – referat W. S z a f e r a *Fenologiczne pory roku w Polsce*; obecne 22 osoby.

Oprócz zebrań naukowych odbywały się również zebrania administracyjne. Zachowały się protokoły z 2 takich zebrań.

- 7. III – próbowano wypracować wspólne stanowisko wobec warszawskiego projektu statutu PTB i jego organu, które, jak wynika z zachowanych materiałów, dla botaników krakowskich były nie do przyjęcia, oraz wobec zjazdu założycielskiego PTB w Warszawie. Postanowiono, że Towarzystwo Botaniczne w Krakowie zgłosi swój udział w zjeździe w Warszawie, będzie tam reprezentowane przez członków swego Wydziału i tych, którzy będą mogli pojechać. Reprezentanci ci mieli przeforsować takie zmiany w projekcie statutu PTB, by zabezpieczał wszystkim członkom PTB jednakowy wpływ na działalność Towarzystwa. Postanowiono również wszcząć formalne kroki w celu rejestracji Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego – istotnie 10 III wysłano pismo wraz z projektem statutu Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego do Dyrekcji Policji w Krakowie.

Drugi protokół nie jest datowany. Z zapisów wypowiedzi uczestników wynika, że chcieli oni, by PTB miało charakter federacyjny, a Krakowskie Towarzystwo Botaniczne – stało się początkiem Związku Towarzystw Botanicznych.

Zaproszeni na posiedzenie organizacyjne Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego sprawiło, że K. Bassalik i B. Hryniewiecki gwałtownie przyspieszyli prace nad zorganizowaniem zjazdu założycielskiego PTB. Jeszcze w liście z 7 II życzą jak najpomyślniejszego rozwoju KTB, informują jednocześnie, że po przełamaniu różnych trudności będą mogli zwołać zjazd w kwietniu. Jednakże już trzy tygodnie później (list z dnia 28 II) zajęli negatywne stanowisko wobec „tego rodzaju przedwczesnego tworzenia kół lokalnych”, co ich zdaniem „bynajmniej nie pomaga urzeczywistnieniu idei zrzeszenia wszystkich botaników”. Informują równocześnie, że zjazd założycielski PTB odbędzie się 9 i 10 kwietnia. Wobec takiego stanu rzeczy W. Szafer, jako prezes KTB, rozesłał 10 marca pismo do członków KTB, w którym informuje, że na podstawie uchwał posiedzenia organizacyjnego KTB, postanawia zgłosić gotowość do przystąpienia KTB „in gremio” do PTB, oraz przedłożyć Statut KTB i projekt jego pisma, jako projekt statutu i pisma PTB.

Przystąpienie KTB do PTB nie miało oznaczać jego likwidacji, skoro podjęto kroki zmierzające do jego rejestracji¹⁴. Nie wiadomo, czy do niej doszło, ponieważ Dyrekcja Policji pismem z dnia 27 marca zwróciła Statut i poleciła dokonać w nim kilku zmian.

Po Zjeździe założycielskim PTB do przerwy wakacyjnej odbyły się 4 posiedzenia naukowe botaników krakowskich. Dwa z nich (28. IV i 17. V) zatytułowane są „Konwersatorium botaniczne”, pozostałe dwa (12. V i 8. VI) – „Posiedzenie naukowe Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego”. Do idei samodzielnego Towarzystwa Botanicznego w Krakowie musiał być W. Szafer (jednocześnie Przewodniczący Oddziału Krakowskiego PTB) bardzo przy-

wiązany skoro następne posiedzenia aż do 25 października 1923 r. zatytułowane są „Konwersatoria botaniczne”, a w ciągu następnego roku (do 23 października 1924 r.) – różnie: „Konwersatorium botaniczne” – 1 raz, „Posiedzenie Towarzystwa Botanicznego w Krakowie” – 21 razy, „Posiedzenia Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Oddział Krakowski” – 2 razy, a po tej dacie – już jednakowo – „Posiedzenie Polskiego Towarzystwa Botanicznego”.

Jakie były dalsze losy botaników, którzy utworzyli KTB, i tych, którzy się temu sprzeciwili? J. Rostafiński i E. Godlewski (sen.) zostali wybrani członkami honorowymi PTB¹⁵. W. Szafer pełnił w latach 1922–1966 funkcję Przewodniczącego Oddziału Krakowskiego PTB¹⁶, jednakże nigdy nie został wybrany Przewodniczącym PTB, a jedynie w latach 1922–1923 był członkiem Zarządu Głównego. D. Szymkiewicz był redaktorem „Acta Societatis Botanicorum Poloniae” w latach 1922–1930 i 1945–1949 oraz członkiem Zarządu do 1930 r. K. Piech był redaktorem „ASBP” w latach 1938–1939 oraz członkiem Zarządu Głównego w latach 1937–1938. Członkami Zarządu Głównego byli przed II wojną światową również K. Rouppert i S. Kulczyński¹⁷.

Przypisy

¹ *50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego* (praca zbior.). Warszawa 1972. Monografie z dziejów nauki i techniki t. 77.

² M. K o s t y n i u k : *Polskie Towarzystwo Botaniczne w okresie międzywojennym*. W: *50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego*, dz.cyt. s. 7–19; cyt. s. 7.

³ F. G ó r s k i : *Oddział Krakowski (1922–1970)*. W: *50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego*, dz.cyt. s. 40–56; cyt. s. 40.

⁴ F. G ó r s k i , dz.cyt. s. 40.

⁵ Zgodnie z tym rozumowaniem powstanie Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego należałoby przesunąć na rok 1912, a Oddziału Lwowskiego – jeszcze wcześniej.

⁶ Muzeum Botaniczne i Pracownia Historii Botaniki im. J. Dyakowskiej, Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego (ul. Kopernika 27, 31–501 Kraków): archiwalia sygn. PTB 1 – „Akta PTB, Oddział Krakowski. 1920–36”.

⁷ Władysław Kudelka wytoczył proces prof. S. Kulczyńskiemu i prof. H. Gaertnerowi za napisanie i opublikowanie negatywnej recenzji podręcznika *Wiadomości z botaniki* W. Kudelki (wyd. III Lwów 1925) – obaj zostali skazani.

⁸ Prawdopodobnie nie uczestniczył w Zjeździe, brak jego nazwiska w liście uczestników, porównaj: *Lista uczestników Zjazdu*. „Nauka Polska. Jej Potrzeby, Organizacja i Rozwój”. Rocznik Kasy im. Mianowskiego, obejmujący *Pamiętnik Zjazdu*, poświęconego zagadnieniom organizacji i rozwoju nauki polskiej w d. 7–10 kwietnia 1920 r. t. III, Warszawa 1920, s. 229–238.

⁹ Prawdopodobnie nie uczestniczył w Zjeździe, brak jego nazwiska w liście uczestników, porównaj: *Lista uczestników Zjazdu*, cyt. s. 229–238.

¹⁰ Patrz aneks.

¹¹ Archiwum Oddziału Krakowskiego PTB (Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, ul. Lubicz 46, Kraków): Protokoły posiedzeń naukowych Oddziału Krakowskiego PTB z lat 1922–27.

¹² Patrz aneks.

¹³ W zachowanym protokole brak jego podpisu, może swoje stanowisko przekazał W. Szaferowi wcześniej.

¹⁴ Archiwum Państwowe w Krakowie (ul. Grodzka 54): sygn. StGKr 215 „Towarzystwo Botaniczne w Krakowie”.

¹⁵ M. K o s t y n i u k , dz.cyt. s. 10.

¹⁶ F. G ó r s k i , dz.cyt. s. 55.

¹⁷ M. K o s t y n i u k , dz. cyt. s. 8–9.

Aneksy

1. [maszynopis]

Dnia 10 kwietnia 1920 roku botanicy zebrani w Warszawie z powodu Zjazdu w sprawie nauki polskiej, zwołanego przez Kasę im. dr. J. Mianowskiego, odczuwając potrzebę zrzeszenia się dla spraw postępów swojej specjalności, uchwalili powołać do życia nowe Towarzystwo pn. „Polskie Towarzystwo Botaniczne”.

Dla urzeczywistnienia tej myśli wybrano komisję, złożoną z prof. B. Hryniewieckiego i prof. K. Bassalika dla opracowania projektu pisma organu Towarzystwa i dla opracowania projektu statutu.

Komitet organizacyjny stanowić będą: E. Godlewski, J. Rostafiński, Z. Wóycicki, K. Bassalik, B. Hryniewiecki, B. Niklewski, S. Krzemieniewski, J. Trzebiński, W. Szafer, P. Wiśniewski, W. Vorbrodt, S. Dziubałtowski i St. Kulczyński.

w Warszawie 10 kwiet.[nia] 1920 r.

Obecni: dr J. Rostafiński, J. Trzebiński, B. Hryniewiecki, K. Bassalik, S. Dziubałtowski, P. Wiśniewski, Z. Wóycicki, Władysław Szafer, Stanisław Kulczyński

[na odwrotnej stronie nazwiska botaników i odręczne notatki, jest to być może zapis dyskusji botaników krakowskich nad propozycją utworzenia ogólnopolskiego Towarzystwa i projektem jego statutu].

2. [maszynopis]

w Krakowie dnia 17 lutego 1921.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Niżej podpisani uczestnicy konwersatoriów botanicznych zebrani w Instytucie Botanicznym U.J. pozwalają sobie przesłać W[ielce] Szan.[ownemu] Panu Profesorowi następującą opinię z uprzejmą prośbą o jej uwzględnienie:

Z okazji Zjazdu naukowego, który odbył się w kwietniu w Warszawie, zebrane grono obecnych wówczas w Warszawie botaników postanowiło zorganizować się w związek naukowy, pod nazwą „Polskiego Towarzystwa Botanicznego”. Niestety wypadki roku minionego, które tak wstrząsnęły całym państwem, nie pozwoliły na urzeczywistnienie podjętego wówczas zamiaru. Zdaniem naszym, ta zrozumiała dla każdego i naturalna zwłoka nie powinna w żadnym razie być rozumianą jako porzucenie raz powziętych postanowień. Ponieważ nie wątpimy, że W. Szan. Pan Profesor w tym względzie podzieli naszą opinię, pozwalamy sobie prosić go najuprzejmiej, ażeby zechciał przystąpić obecnie do jak najrychlejszego opracowania przyrzeczonego planu organizacyjnego Towarzystwa (projektu statutu), aby opierając się na nim można było jaknajrychlej przystąpić do ostatecznego zorganizowania Polskiego Towarzystwa Botanicznego, którego potrzebę wszyscy tak bardzo odczuwamy.

[brak podpisów na kopii]

3. [rękopis]

Puławy 3/II 1922. Instytut Naukowy.

*Wielmożny Pan Prof. Wł. S z a f e r –

Wyrażając niniejszym uprzejme podziękowanie za łaskawe mię zaproszenie na zebranie organizacyjne Tow.[arzystwa] Botanicznego w Krakowie, z żalem muszę zakomunikować iż na takowe przybyć nie mogę z powodu trudności komunikacyjnych i dużych kosztów; zaś jednocześnie uprzejmie proszę o łaskawe mię zaliczenie w poczet członków Towarzystwa

Z poważaniem *Stefan Lewicki*

4. [kartka pocztowa, stempel: Kielce, 5 II 1922 r.]

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Dziękuję za łaskawe zaproszenie na organizacyjne zebranie Towarzystwa Botanicznego, z żalem zakomunikować muszę, iż na takowe przybyć nie mogę z powodu mających się odbyć w tym czasie egzaminów wstępnych w naszej szkole. Przesyłając życzenia jaknajpomyślniejszego rozwoju zainicjowanemu przez Szanownego Pana Profesora, a tak bardzo pożądanemu, Towarzystwu Botanicznemu, pozostaję z głębokim szacunkiem. Przy sposobności miło mi jest przesłać Szanownej Pani Profesorowej ucałowania rącek.

K. Kaznowski

5. [kartka pocztowa, Poznań]

Wielce Szanowny P. Prof. [W. S z a f e r]

Nie mając z przyczyn ogólnie znanych możliwości brania udziału w zap.[owiadany]m zebraniu botaników, przesyłam z prośbą zapisania mię na członka szczere życzenia pomyślnej pracy w obradach, by Towarzystwo stało się centralą dla Polski zjedn.[oczonej]

* Władysław Szafer jest prawdopodobnie – jako organizator zebrania – adresatem także listów: 4, 6, 7, 8, 10, 11.

i przyczyniło się do rozwoju wiedzy naszej o roślinności ojczystej i uwolniło nas od wpływów obcych. Proszę przyjąć wyrazy głębokiego szacunku.

6/II 1922.

J.W. Szulczewski

6. [rękopis]

Warszawa, 6 II 1922

Kochany Panie Profesorze!

W sprawie pracy P. [Karola] Karpowicza już do niego do Czombrowa pisałem i posłałem również list Pana z propozycją nawiązania kontaktu. Niestety zbiory jego uległy całkowitemu zniszczeniu podczas najazdu bolszewickiego, tak że może najlepiej będzie po porozumieniu się z Panem, jeszcze raz w czasie lata zbierać wątpliwe rośliny, a pracę ogłosić jesienią. Zresztą lato zamierzam spędzić w Nowogródzkim, a na wiosnę stanowczo stanowczo [sic] będę w Krakowie, więc mogę być łącznikiem.

Artykuł Pana Profesora *W obronie bytu i rozwoju nauki* jest już wydrukowany w „Przełazie Akademickim” (II mb. I numer).

W Warszawie nauko – stagnacja. Ja tak strasznie opadłem z sił, że z trudnością mogę podołać obowiązkowi, a cóż dopiero mówić o pracy naukowej. Robią mi teraz jakowe iniekcje i bolesne i wyczerpujące. Na kurację letnią muszę zarobić coś z pół miliona marek, drukuję więc nowe wydanie podręcznika i jutro zaczynają drukować przewodnik florystyczny po okolicach Warszawy. Mimo to mam nadzieję, że na wiosnę uda mi się wrócić do roboty – zamierzam pracować nad heterofilią z punktu widzenia dziedziczności; materiałem mają mi służyć *Ranunculus repens* (mokradała[?] Świtezi) i *R. Flamulla* [sic]. Czy jednak będę miał siły – trudno przewidzieć. Z chęcią bym przyjechał w czwartek na posiedzenie Tow.[arzystwa] botanicznego, ale to byłby krok samobójczy. Oczywiście bardzo proszę umieścić mnie na liście członków.

Serdeczne pozdrowienia i ucałowania rączek Pani Profesorowej oraz pozdrowienia dla pracowni przesyła *January Kołodziejczyk*.

7. [papier firmowy: Zarząd Zakładów Ogrodniczych „Fredrów”. Własność Tow. Gospodarskiego w Bieńkowej Wiszni, kolej, poczta Rudki]

Bieńkowa Wisznia, dnia 7 II 1922.

Kochany Władku!

Odpowiadając na Twoje zaproszenie na posiedzenie organizacyjne Tow.[arzystwa] Botaniczne[go] – przesyłam życzenia najlepszego powodzenia powziętych zamiarów. Żałuję, że nie mam możliwości z braku czasu wzięcia w posiedzeniu udziału, proszę jednak o wpisanie mnie (o ile to możliwe) na listę członków.

Równocześnie w osobnej kopercie przesyłam Ci katalog nasion, z gorącą prośbą o polecenie wysłania mi roślin podkreślonych.

Łącząc pozdrowienia, serdecznie cię ściska Twój Antek W. [Antoni Wróblewski]

8. [rękopis]

Warszawa, d. 7. II 1922

Szanowny Panie Profesorze!

Bardzo się cieszę, że Pan Prof.[esor] podejmuje myśl zawiązania Tow.[arzystwa] Botanicznego, którego dotkliwy brak dawał się odczuwać.

Z uwagi na swoje codzienne zajęcia przybyć nie będę mógł, lecz proszę mię uważać za członka z chwilą zawiązania się Towarzystwa.

Łączę wyrazy szacunku i poważania *R. Kobendza*

Adres: Warszawa, Nowy Zjazd Nr 6 m 11.

9. [papier firmowy z nadrukiem: Zakład Fiziologii Roślin Uniwersytetu Warszawskiego. Krakowskie Przedmieście 26/28, telef. 204-72]

Warszawa, 7. lutego 1922 r.

Do Pana profesora *W. S z a f e r a* w Krakowie.

Wielce Szanowny Panie kolego,

Przyjmując do wiadomości fakt powstania w Krakowie lokalnego Towarzystwa botanicznego, życzymy mu jaknajpomyślniejszego rozwoju.

W myśl jednak uchwały zebrania botaników podczas Zjazdu Nauki w kwietniu 1920, mającej na celu założenie Polskiego Towarzystwa Botanicznego, skupiającego wszystkich botaników polskich, mamy zaszczyt zawiadomić, że po przełamaniu różnych trudności, a głównie finansowych, będziemy mogli zwołać ogólny zjazd botaników w kwietniu r.b.

Na pokrycie kosztów rzeczzonego zjazdu, jakoteż na wydawnictwo czasopisma botanicznego, którego program ułożyliśmy w myśl udzielonego nam mandatu, zapewniliśmy sobie subsydlum ministerialne.

Łączymy wyrazy szacunku i poważania

Bolesław Hryniewiecki

K. Bassalik

10. [rękopis]

Sędziny, 8. 2. [19]22

Wielce Szanowny Panie Profesorze

Żałuję bardzo, że nie mogę skorzystać z zaproszenia na zebranie organizacyjne Tow.[arzystwa] Bot.[anicznego] w Krakowie z powodu za bliskiego już terminu.

Niemniej śpieszę zasiać najradośniejsze życzenia najlepszej przyszłości powstałemu świeżo Towarzystwu Botanicznemu w Krakowie.

Z prawdziwym poważaniem *Kazimierz Wize*

11. [rękopis]

8/II [1]922 r.

Szanowny Panie kolego!

Przesyłam przy niniejszym rękopis pracyp. Chamcowej, wraz z krótkim streszczeniem francuskim, z prośbą o umieszczenie go w „Kosmosie”.

Czuję się niezupełnie wyraźnie ze zdrowiem, proszę więc o usprawiedliwienie mojej nieobecności na jutrzejszym zebraniu, bo jednak boję się ryzykować.

Jeszcze raz dziękuję za pośrednictwo w wyszukaniu tłumacza pracy p. Chamcowej; wczoraj byłem u p. Lilpopowej, która zgodziła się tym zająć.

Łączę uścisk dłoni *Wł. Vorbrodt*

12. [telegram, poprawiłem błędy literowe – *P.S.K.*]

Poznań, 8. 2. 1922

Profesor Szafer, Lubicz 46, Kraków

Towarzystwu Botanicznemu – pomyślnego wszechstronnego rozwoju życzę. Zgłaszam przystąpienie – *Wodziczko*

13. [maszynopis, podpisy własnoręczne]

Kraków, dnia 9 lutego 1922

Posiedzenie organizacyjne

Towarzystwa Botanicznego w Krakowie.

Obecni: K. Piech, K. Stecki, D. Szymkiewicz, K. Rouppert, Z. Chmielewski, K. Miczyński, J. Zabłocki, M. Korczewski, Jan Włodek, S. Waśniewski, Sokołowski [brak imienia], B. Pawłowski, J. Lilpop, A. Kozłowska, M. Rubczyńska, T. Wilczyński, St. Kulczyński, I. Król, W. Szafer, [1 podpis nieczytelny].

13.b. [rękopiśmienny protokół posiedzenia:]

W. Szafer obejmuje przewodnictwo i przedstawia historię akcji podjętej w sprawie zorganizowania Towarzystwa Botanicznego. Przewodniczący otwiera dyskusję zasadniczą w sprawie założenia Towarzystwa, komunikując zebrany stanowisko Akademii wobec założenia. Prof. Sokołowski zapytuje o motywy niechęci prof. Rostafińskiego do podjętej akcji. Szafer: prof. Rostafiński nie chce solidaryzować się z akcją podjętą ze względu na to, że dążyć należy do założenia ogólnopolskiego towarzystwa botanicznego. Włodek: Towarzystwo botaniczne [w Krakowie] założyć należy ze względu na kunktatorstwo Warszawy. Wilczyński: Lwowscy botanicy przystąpią wszyscy do Towarzystwa bez względu na jego charakter miejscowy czy ogólny. Lwów nie ma zaufania do Warszawy i proponuje centrum w Krakowie względnie zależnie od ruchu botanicznego w miejscu najintensywniejszej pracy. Rouppert: należy założyć „Botaniczne Towarzystwo w Krakowie”. Wydawnictwa można drukować w Akademii. Założenie Towarzystwa w Krakowie będzie precedensem i początkiem organizacji ogólnego towarzystwa. Szymkiewicz: Warszawa nie daje gwarancji organizacji Towarzystwa. Projekt Statutu jest nie do przyjęcia bo nie dopuszcza wpływu członków prowincjonalnych. Co do Akademii to w każdym cywilizowanym [świecie? oryginał niewyraźny] jest Akademia, ale w żadnym kraju cywilizowanym Akademia nie protestowała przeciw założeniu Tow.[arzystwa] naukowego i założeniu pisma. Do założenia pisma należy koniecznie dążyć. Włodek: podkreśla konieczność założenia pisma, nie oglądając się na Akademię. Korczewski: oświadczenia Lwowa i [dwa wyrazy nieczytelne] dowodzą, że należy dążyć do utworzenia Towarzystwa w Krakowie, także zawiązać się we Lwowie i Poznaniu. Pismo nie musi obejmować

wszystkich prac botanicznych, a mieć charakter przede wszystkim informacyjny. Akademia nie tylko nie drukuje należycie, ale i nie rozsyła [wyraz nieczytelny]. Organ będzie impulsem do pracy. Pismo takie da nam kontakt z zagranicą. Stanowisko Akademii jest tego rodzaju, że należy przejść nad nim do porządku dziennego. Rouppert: Przed wojną Akademia informowała zagranicę o naszym ruchu przez wydawnictwo Bibliografii. Prof. Rostafiński nie reprezentuje Akademii. Chmielewski: Organizacja przez Warszawę się nie uda. Centrala w Warszawie możliwa jest tylko przy wybitnych wpływach innych miast. [dwa zdania nieczytelne, ucięty dół strony]. Szafer reasumuje dyskusję: Towarzystwo należy założyć i pismo wydawać. Przechodzimy do sprawy statutu. Włodek: odczytuje Statut. Szafer otwiera dyskusję. Szymkiewicz: ilość członków decydujących o zebraniu walnym zredukować do -. Włodek: gdy zgłoszą akces botanicy spoza Krakowa. – jest zawiele[?]. Po dyskusji Statut zostaje przyjęty ze zmianami formalnymi, które poczyni[?] Wydział. Szymkiewicz referuje sprawę organu. Pismo musi być punktualne. Kwartalnik 5-arkuszowy. „Czasopismo botaniczne” [„]Revue polonaise de Botanique” [dalej przedstawiono schemat zawartości czasopisma: I część – prace oryginalne skromnych rozmiarów (1 arkusz), II – notatki naukowe, III – referaty z obcej ... [dwa wyrazy nieczytelne], IV – referaty prac polskich wszystkie po francusku lub w innym języku, V – kronika naukowa, spis autorów [dwa wyrazy nieczytelne], orientacyjne koszty związane z jego wydawaniem i ustalono wysokość składek rocznych – 500 marek]. Szafer: posiedzenia mają odbywać się łącznie z konwersatorium. Wybór [władz] Wydziału: Szafer, Rouppert, Kulczyński, Piech[?], Szymkiewicz, Waśniewski, Król, Sokołowski, [1 nazwisko nieczytelne]. Wilczyński: zgłaszam przystąpienie do Towarzystwa. Krzemieniewski, Krzemieniewska, Maurizio, Żórawski[?], Wróblewski. (Makowiecki)?, Wierdak, Wilczyński, Matlakówna nadto: Lewicki, Wodziczko, Szulczewski, Kołodziejczyk January, Kaznowski.

14. [papier firmowy z nadrukiem: Zakład Systematyki Roślin Uniwersytetu Warszawskiego. Ogród Botaniczny, Al. Ujazdowskie 6/8]

Warszawa, dn. 9 lutego 1922 r.

Kochany Kolego!

Już dawno wybierałem się do Krakowa; będę mógł to nareszcie urzeczywistnić; wyjeżdżam w Sobotę wieczorem pospieszonym, będę w Niedzielę rano; zabawię przez Niedzielę i Poniedziałek. Czyby nie można było wówczas zaprosić prezydium ochrony przyrody, a zdałbym sprawę z obecnego stanu zatwierdzenia naszego projektu; pozatem chciałbym omówić sprawę zjazdu botaników i czasopisma botanicznego; przywiozę ze sobą niektóre rękopisy, mam pomówić w sprawie poradnika dla samouków i przywieźć niektóre książki z wydawnictw Akademii.

Łączę serdeczny uścisk dłoni i wyrazy szczerzego szacunku *B. Hryniewiecki*

15. [rękopis]

11.II 1922.

Wielce Szanowny Panie!

Ucieszyłem się bardzo zapowiedzią powstania Tow.[arzystwa] Botanicznego w Krakowie. Jedynie Kraków mógł się zdobyć na ten krok, jako najbardziej skryształizowany ośrodek badań botanicznych oparty na długoletniej tradycji. Życzę jak najpiękniejszego rozwoju Towarzystwa.

Ślę serdeczne pozdrowienia *J. Wołoszyńska*

16. [rękopis]

14/II 1922, Warszawa

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

List Pański z dnia 1-go b.m. otrzymałem dopiero wczoraj, a to z powodu choroby, która mię zmusiła do dwutygodniowego przebywania w łóżku; list w ciągu tego czasu przeleżał się w kancelarii Gimnazjum im. Reja (Plac Małachowskiego No. 1), dokąd go skierowano z Towarzystwa Naukowego. Tym się tłumaczy odpowiedź niniejsza tak bardzo spóźniona.

Serdecznie dziękuję Panu Profesorowi za zaproszenie na zebranie organizacyjne Towarzystwa Botanicznego. Z uczuciem żywego zadowolenia dowiedziałem się, że wreszcie zdobędziemy się na skoordynowanie pracy botaników polskich. Żałuję bardzo, że z powodu choroby nie mogłem wziąć udziału w Uroczystości Krakowskiej, tymbardziej że do Krakowa przywiązałem się sercem całym i zawsze z największą przyjemnością wspominam lata swego tam pobytu. Bardzo byłbym wdzięczny Panu Profesorowi za łaskawe przysłanie mi statutu Tow.[arzystwa] Bot.[anicznego] i poinformowanie mię, czy Tow.[arzystwo] Bot.[aniczne] podejmie wydawnictwo popularnego czasopisma przyrodniczego lub może botanicznego tylko. Pragnąłbym bardzo do Tow.[arzystwa] należeć, a mogę obiecać współpracownictwo w dziedzinie dostarczania popularnych artykułów z dziedziny fizjologii i wrażliwości roślin. Byłoby to kontynuowanie tego cyklu artykułów, które drukowałem w latach 1912–1914 we „Wszechświecie”. Mam dosyć dużo materiału już opracowanego.

Czy wyszedł już drugi tom *Flory Polskiej* oraz *Klucza do oznaczania roślin*, który, jak mię informowano, Pan Profesor przygotowywał do druku? Czekam z niecierpliwością ukazania się obu tych prac, które tak bardzo są nam obecnie potrzebne.

Łączę Panu Profesorowi i Szanownej Małżonce Jego wyrazy najgłębszego poważania
– *T. Klimowicz*

ul. Polna 66, m. 51.

P.S. Listy uprzejmie proszę kierować pod moim adresem prywatnym, bo w ten sposób najprędzej rąk moich dojdą.

17. [maszynopis]

Warszawa, dn. 28/II 1922 r.

Do Pana Prof. dr-a Władysława S z a f e r a w Krakowie

Przesyłając kopię protokołu zebrania organizacyjnego powołującego do życia „Polskie Towarzystwo Botaniczne” spieszymy zakomunikować, iż z powodów natury politycznej

i finansowej trzeba było na jakiś czas odłożyć urzeczywistnienie tego projektu. W myśl jednak mandatu, udzielonego nam przez założycieli „Towarzystwa” opracowaliśmy projekt statutu, który został rozesłany w sierpniu roku ubiegłego członkom – założycielom do wszystkich ważniejszych ośrodków w celu zaznajomienia się z nim przed projektowanym zjazdem organizacyjnym.

Jednocześnie przesyłamy program czasopisma botanicznego, jakie projektujemy wydawać tymczasowo jako kwartalnik. Wobec tego, że otrzymaliśmy niedawno od prof. W. Szafera zaproszenie o przybycie 9 lutego na zebranie organizacyjne Towarzystwa Botanicznego w Krakowie, po naradzie z członkami komitetu organizacyjnego „Polskiego Towarzystwa Botanicznego” w Warszawie, uważając, że tego rodzaju przedwczesne tworzenie kół lokalnych bynajmniej nie pomaga urzeczywistnieniu idei zrzeszenia wszystkich botaników, wysłaliśmy do prof. W. Szafera d. 7 lutego list (express), którego kopię załączamy.

W celu urzeczywistnienia projektu założenia Polskiego Towarzystwa Botanicznego proponujemy zwołanie zjazdu, na którym będą pożądane referaty o stanie warsztatów naukowych botanicznych w Polsce, na dzień 9 i 10 kwietnia r.b. Program szczegółowy zjazdu będzie nadesłany później. Środki materialne na pokrycie kosztów zjazdu oraz na wydawnictwo czasopisma mamy zapewnione.

Pragnąc na proponowanym zjeździe w Warszawie zatwierdzić Statut Polskiego Towarzystwa Botanicznego uprzejmie prosimy o jak najszybsze porozumienie się z botanikami miejscowymi i zakomunikowanie nam pod adresem (prof. B. Hryniewieckiego, Warszawa, Al. Ujazdowskie 6/8) listy tych osób, które pragną zapisać się na członków Polskiego Towarzystwa Botanicznego oraz o łaskawe uwagi lub dodatki dotyczące programu czasopisma oraz projektu Statutu Towarzystwa, zwłaszcza w sprawie tworzenia oddziałów lokalnych i ich stosunku do centrali.

K. Bassalik B. Hryniewiecki

17.b. Program czasopisma organu Polskiego Towarzystwa Botanicznego

I. Krótkie oryginalne komunikaty naukowe w języku obcym i streszczeniu polskim.

II. Drobnie notatki naukowe.

III. Referaty w języku obcym ze wszystkich działów literatury botanicznej polskiej.

IV. Wiadomości bieżące. Instytuty, ogrody, stacje. Wiadomości osobiste. Nekrologi. Podróże i wycieczki naukowe.

V. Bibliografia prac polskich w języku polskim i francuskim.

Dodatek: „Przegląd botaniczny” dla botaników krajowych z osobną paginacją. Sprawozdanie ze wszystkich działów ruchu naukowego botanicznego za granicą.

18. [rękopis]

Posiedzenie administracyjne 7 marca 1922.

Przewodniczący referuje zdarzenia [?] od ostatniego zebrania i [wyraz nieczytelny] projekt pisma. Dyskusja: [wyraz nieczytelny]. Włodek: Rozwiązać towarzystwa nie można. Rouppert: Jeżeli nie można wystąpić jako grupa – musi alternatywa [? dwa ostatnie wyrazy słabo czytelne]. Szymkiewicz: nie można się zgodzić na wyłączenie członków

zamiejscowych. Projekt czasopisma nie do przyjęcia. Ze względu na przeprowadzenie naszych postulatów musimy jechać jako towarzystwo. Korczewski: odrzucenia pełnomocnictw nie przyjmujemy do wiadomości, gdyż kilku po... [wyraz nieczytelny] nie ma prawa do takiej decyzji. Towarzystwo musi wystąpić jako takie. Rouppert: jechać należy do Warszawy jako delegaci. Do Tow.[arzystwa] ze statutem warszawskim nie wstąpić [lub „nie wstąpię”]. Vorbrodt: O delegacji nie może być mowy bo Tow.[arzystwo] nie istnieje. Szafer wyjaśnia stosunek Warszawiaków [? wyraz słabo czytelny]. Piech: popieram wniosek Roupperta. Szafer: delegatów wysyłamy z upoważnieniem rezygnacji del.[skrót niejasny]. Szymkiewicz: nie należy nawet cofnąć się przed rozbiem zjazdu. [prawdopodobnie wniosek końcowy:] Tow.[arzystwo] Bot.[aniczne] w Kr.[akowie] zgłasza swój udział w zjeździe w Warszawie, weźmie [wyraz słabo czytelny] zaś udział [wyraz słabo czytelny] w osobach członków swego Wydziału oraz tych członków, którzy będą mogli wyjechać (z gł... [dwa wyrazy nieczytelne]) Instrukcja delegacji: Statut ma zabezpieczać jedn[akowy] udział w sprawach tow.[arzystwa] wszystkim. Towarzystwo [Botaniczne w Krakowie] poleca prezydium bronić powyższego postulatu bezwzględnie na zjeździe organiz.[acyjnym] pod groźbą nie wstąpienia. Wysłać[?] podanie do Województwa. Członków zawiadomić o trzecim [lub „treści”] zebraniu. Kto pojedzie: Prezes, Wiceprezes, Sekretarz, Skarbnik, Szymkiewicz, Kuklanka [?], Kozłowska, Włodek, Korczewski, Lilpop, Waśniewski.

19. [maszynopis, brak adresata, może pismo okólne W. Szafera do członków Towarzystwa Botanicznego w Krakowie]

Prezydium Towarzystwa Botanicznego w Krakowie zostało powiadomione przez prof. B. Hryniewieckiego i prof. K. Bassalika, że dnia 9 i 10 kwietnia b.r. odbędzie się w Warszawie Zjazd Organizacyjny Polskiego Towarzystwa Botanicznego, o czym pozwalamy sobie W. Szan. Pana zawiadomić.

Poniżej pozwala sobie Prezydium przytoczyć 3 uchwały podjęte na I zebraniu administracyjnym Tow.[arzystwa] Bot.[anicznego] w Krakowie w dniu 9 lutego 1922.

1. Tow.[arzystwo] Bot.[aniczne] w Krakowie dążyć będzie do zrzeszenia wszystkich botaników polskich w Polskim Towarzystwie Botanicznym.

2. Towarzystwo Bot.[aniczne] w Krakowie dążyć będzie do tego, aby przyszła organizacja Polskiego Towarzystwa Botanicznego bez względu na jego siedzibę, była tego rodzaju, aby zapewniała wpływ na sprawy Towarzystwa wszystkim jego członkom, a więc także zamiejscowym.

3. Tow.[arzystwo] Bot.[aniczne] w Krakowie dążyć będzie do wydawania pisma periodycznego o następującym charakterze:

kwartalnik o następującym układzie: a) rozprawy oryginalne naukowe w języku polskim ze streszczeniem francuskim, b) drobne notatki naukowe, c) referaty w języku francuskim ze wszystkich prac autorów polskich, jakie się w bieżącej literaturze pojawiają, d) referaty w języku polskim z ważniejszych prac literatury obcej, e) wiadomości bieżące. Nadto w I zeszytzie pisma należy umieścić spis polskiej literatury botanicznej, jaka się od dnia wybuchu wojny pojawiła.

Powołując się na 1 z powyżej zacytowanych uchwał Prezydium zawiadamia, iż na jej podstawie zamierza zgłosić na Zjeździe w Warszawie swoją gotowość do przystąpienia *in gremio* do organizującego się Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Na podstawie zaś uchwały 2 i 3 Prezydium pozwoliło sobie przedłożyć Organizatorom Zjazdu Warszawskiego swój statut i swój projekt pisma, jako wyraz zapatrywania wszystkich swoich członków na sprawę organizacji Towarzystwa botanicznego i pisma botanicznego. Na Zjeździe w Warszawie przedstawi Prezydium postulaty wyrażone w trzech powyższych uchwałach, jako jednolitą opinię wszystkich swoich członków i starać się będzie o przeprowadzenie na zjeździe organizacyjnym Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Warszawie takiego statutu, który by tę opinię uwzględniał.

Członkowie mający zamiar wziąć udział w Zjeździe Warszawskim zechcą o tym zawiadomić albo bezpośrednio prof. Hryniewieckiego (Warszawa, Al. Ujazdowskie 6–8, Ogród Botaniczny), albo Prezydium Towarzystwa Botanicznego w Krakowie (W. Szafer, Kraków, Lubicz 46, Instytut Botaniczny). Co do kosztów wyjazdu do Warszawy, które zależnie od ilości funduszy na ten cel zdobytych zostaną częściowo zwrócone, bliższych informacji udzieli prof. B. Hryniewiecki, do którego wprost należy się w tych sprawach zwracać.

Kraków, 10 III 1922

20. [maszynopis]

Dyrekcja Policji w Krakowie

l: 7436/22/I. Kraków, dnia 27 marca 1922

Do PP. Założycieli Towarzystwa Botanicznego w Krakowie do rąk Pana Dra Stanisława K u l c z y ń s k i e g o w Krakowie, ul. Lubicz 46

Na podanie o zatwierdzenie statutu Towarzystwa Botanicznego w Krakowie wzywam PP. Założycieli po myśli reskryptu Prezydium Województwa w Krakowie z dnia 16 marca 1922, l: 3475/3/pr., aby uzupełnili statut w następujących kierunkach:

1) Należy w statucie dokładnie określić prawa i obowiązki tak członków zwyczajnych, jak i honorowych stowarzyszenia.

2) Po myśli paragr. 4. lit. g./ ustawy z 15 listopada 1867. Dz. u.p. Nr. 134 winien statut zawierać postanowienia o sposobie załatwiania sporów, wynikających ze stosunków stowarzyszenia i

3) po myśli paragr. 4. lit. b. powyższej ustawy – postanowienia co do sposobu utworzenia stowarzyszenia (kto przyjmuje członków przed pierwszym Walnym Zgromadzeniem i kto to pierwsze Zgromadzenie ma zwołać).

Zwracając cztery egzemplarze statutu – piąty zatrzymano w aktach Województwa – nadmieniam, iż pięć egzemplarzy statutu, uzupełnionych według powyższych wskazówek i należycie ostemplowanych należy niezwłocznie przedłożyć tut.[ejszej] Dyrekcji Policji, [podpis nieczytelny]

21. [maszynopis, 2 wersje Statutu – 1 przygotowana prawdopodobnie przed dniem 9. lutego 1922 r., i 2 – ze znaczkami opłaty skarbowej i opieczętowana pieczętą „Prezydium Województwa Krakowskiego” przesłana policji przed dniem 16. marca 1922 r. z prośbą o rejestrację Towarzystwa. Poniżej cytuję starszą wersję, a w nawiasach kwadratowych podaję istotne zmiany w wersji 2]

Projekt Statutu Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego
[Statut Towarzystwa Botanicznego w Krakowie]

Nazwa, Siedziba, Cel Towarzystwa

1. Nazwa Towarzystwa: „Krakowskie Towarzystwo Botaniczne” [Towarzystwo Botaniczne w Krakowie]
2. Siedziba: Siedzibą Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego jest Kraków
3. Cel Towarzystwa: Celem Towarzystwa jest uprawianie nauki botaniki we wszystkich jej działach i reprezentowanie potrzeb tej nauki na zewnątrz
4. Środkami prowadzącymi do tego celu są: zebranie naukowe, wydawnictwa periodyczne i inne, wycieczki naukowe, utrzymywanie kontaktu z nauką zagraniczną, i wszystkie te inne przedsięwzięcia, które Towarzystwo uzna za potrzebne.

Zarząd Towarzystwa

5. Zarząd Towarzystwa składa się z Prezesa, Wiceprezesa, sekretarza, skarbnika i redaktora wydawnictw Towarzystwa; tworzą oni Wydział Towarzystwa, prowadzący sprawy Towarzystwa.
6. Oprócz Prezesa który reprezentuje Towarzystwo na zewnątrz, przewodniczy wszystkim posiedzeniom, i jest łącznie z Zarządem Towarzystwa odpowiedzialny przed Towarzystwem za bieg spraw Towarzystwa, wybrać może Krak. Tow. Bot. jednego lub więcej Prezesów honorowych. [wersja 2 ponadto: Pisma podpisuje imieniem Towarzystwa Prezes i sekretarz].
 - 6 a. Wiceprezes zastępuje we wszystkim Prezesa.
 7. W razie potrzeby wybrany zostaje [przez Walne Zgromadzenie] Komitet Redakcyjny wydawnictw Krak. Tow. Botanicznego, do którego *ex officio* wchodzi Prezes, wiceprezes Towarzystwa i Redaktor Towarzystwa. Również w razie potrzeby może wybrać Towarzystwo [Walne Zgromadzenie] komisje do specjalnych celów (n.p. komisja wycieczkowa, zagraniczna itp.).

Członkowie Towarzystwa

8. Członkiem zwyczajnym Towarzystwa może być każdy, kogo zaproponowanego przez dwóch członków zwyczajnych lub honorowych Towarzystwa, przyjmie Wydział.
9. Towarzystwo ma członków honorowych i zwyczajnych.
10. Członków honorowych wybiera [mianuje] na propozycję Wydziału Walne Zgromadzenie zwykłą większością głosów.

11. Członkowie Towarzystwa płacą roczną wkładkę [sic] w terminach i wysokości oznaczonej przez Walne Zgromadzenie.

12. Jeśli inaczej przez Walne Zgromadzenie nie zostanie postanowione, otrzymają członkowie, po zapłaceniu wkładki, bezpłatnie periodyczne wydawnictwo Towarzystwa.

13. Przystaje być członkiem ten, kto w czasie oznaczonym przez Walne Zgromadzenie nie uiszcza wkładek (więc po roku – pół roku), lub kogo wykluczy z Towarzystwa Walne Zgromadzenie na wniosek Wydziału.

Zebrania i posiedzenia

14. Wydział odbywa posiedzenia w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na miesiąc, w każdy poniedziałek po pierwszym miesiącu [wersja 2 nie podaje terminów ani częstości posiedzeń]. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Na posiedzeniach tych załatwia sprawy bieżące, przyjmuje członków itd. Komplet Wydziału stanowi najmniej trzech członków Wydziału.

15. Zebrania członków Towarzystwa mogą być: naukowe, administracyjne i Walne Zebranie zwyczajne i nadzwyczajne.

16. Sposób i miejsce odbywania posiedzeń naukowych oznacza Wydział. Oznaczenie tematu rozpraw na posiedzeniach naukowych i zapraszanie gości należy do wyłącznej kompetencji Prezesa [lub jego zastępcy]. Dla posiedzeń naukowych nie ma obowiązującego kompletu. Na posiedzeniach naukowych inne sprawy, jak naukowe, nie mogą być poruszane.

17. Zebranie administracyjne członków zwołuje Prezes Krak. Tow. Bot. w miarę potrzeby dla załatwienia bieżących spraw administracyjnych, których Wydział nie może sam załatwić. Do ważności uchwał potrzeba obecności co najmniej – [–] ilości [wszystkich] członków [względnie pełnomocników]. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

18. Walne Zebrania nadzwyczajne odbywają się dorocznie w marcu dnia..... . Do ważności uchwał Walnego Zgromadzenia potrzeba co najmniej – [–] ilości wszystkich członków [względnie pełnomocników]. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Wyłącznymi atrybutami Walnego Zebrania są: wybór Wydziału, Prezesów honorowych, członków honorowych, udzielenie absolutorium ustępującemu Wydziałowi, wybór komisji rewizyjnej, uchwalanie wysokości wkładek i budżetu Towarzystwa, statutów [uchwały zmiany statutu], wreszcie uchwalenie rozwiązania Towarzystwa. [Do uchwalenia rozwiązania Towarzystwa potrzeba obecności przynajmniej – członków. Członkowie zamiejskowi mogą w razie niemożności przybycia na zebranie walne lub administracyjne udzielić pełnomocnictwa zastępowania ich członkowi Towarzystwa.]

19. W razie nieobecności przepisanej ilości członków potrzebnych do stanowienia kompletu Walnego Zebrania [lub administracyjnego], może Prezes Towarzystwa zarządzić bez specjalnych zaproszeń zaraz [w pół godziny] po skonstatowaniu braku kompletu przepisanego dla Zebrania Walnego, Zebranie Walne nadzwyczajne [lub administracyjne nadzwyczajne], mające te same atrybuty co Zebranie Walne, z tą tylko różnicą, że Zebranie to nadzwyczajne nie może powziąć uchwały rozwiązania Towarzystwa i zmian Statutu.

20. O dacie zebrań i posiedzeń nie periodycznych zawiadomienia sekretarz najpóźniej na tydzień przed datą zebrania. Jeśliby Walne Zebranie miało na porządku dziennym wniosek rozwiązania Towarzystwa [lub zmiany Statutu], musi to być zaznaczone w zawiadomieniach o dacie Walnego Zebrania. [W razie równości głosów decyduje przewodniczący].

Komisja Rewizyjna

21. Komisję Rewizyjną wybiera Walne Zebranie. Składa się ona z trzech członków, którzy nie mogą być członkami Zarządu [Wydziału]. Komisja Rewizyjna stawia wniosek na Walnym Zebraniu w sprawie udzielenia absolutorium ustępującemu Zarządowi.

Periodyczne Wydawnictwo Towarzystwa

22. [punktu tego brak w wersji 2] Prace zamieszczone w czasopiśmie Towarzystwa muszą być poprzednio przedstawione na posiedzeniu naukowym Towarzystwa i (ewentualnie wraz z dyskusją) do publikowania przyjęte.

23. [punktu tego brak w wersji 2] Wydawnictwo Towarzystwa prowadzi Redaktor, pod kierunkiem Wydziału lub specjalnego Komitetu redakcyjnego.

Rozwiązanie Towarzystwa

24. W razie rozwiązania Towarzystwa majątek jego przechodzi na instytucję naukową lub towarzystwo – celami najbardziej zbliżone do Krakowskiego Towarzystwa Botanicznego. [do Towarzystwa Botanicznego w Krakowie, co uchwała ostatnie Walne Zgromadzenie].

Piotr S. Köhler

THE HISTORY OF A BOTANICAL SOCIETY OF KRAKÓW, 1922 (BOTANICAL SOCIETY OF KRAKÓW, 1922)

The idea of creating a botanical society in Poland first emerged at the Congress of Polish Scientists in Warszawa (Warsaw), 1920. An organizing committee (13 persons) of the society was struck up on 10 April 1920. Kazimierz Bassalik (1879–1960) and Bolesław Hryniewiecki (1875–1963) were to prepare a draft of the statutes of the society and of its periodical. The preparation of the draft was delayed by many obstacles, e.g. the Polish-Bolshevik war. In January 1922, Władysław Szafer (1886–1970) prepared his own draft of the statutes of the Botanical Society of Kraków. The organizing meeting of that Society took place at the Botanical Institute of the Jagiellonian University (Kraków) on 9 February 1922, where its board was elected (W. Szafer – president, Kazimierz Rouppert (1885–1963) – vice-president, Stanisław Kulczyński (1895–1975) – secretary), and its statutes were passed. Up to April 1922, there were seven scientific and two administrative meetings of the Society. It made arrangements for its legal registration. At least 36 persons from many towns of Poland acceded to it.

The existence and activity of the Botanical Society of Kraków was a stimulus to actions aimed at organizing the Initiator's Meetings of the Polish Botanical Society, which were ultimately held in Warszawa on 9–10 April 1922. The members of the Botanical Society of Kraków then acceded to the Polish Botanical Society, but the name of the Botanical Society of Kraków was in use in minutes of its meetings until October 1924. The Botanical Society of Kraków was the first modern botanical society in Poland.

